

KONCEPCJA SZKOŁY PROMUJĄCEJ ZDROWIE

Program Szkoła Promująca Zdrowie (SzPZ) realizowany jest obecnie w 47 krajach Europy – w Polsce od 1991 r.

Popularyzację idei SzPZ w Polsce rozpoczęto od trzyletniego projektu pilotażowego, realizowanego pod kierunkiem prof. dr hab. Barbary Woynarowskiej. Aktualnie w polskiej Sieci Szkół Promujących Zdrowie funkcjonuje ponad 3000 szkół i placówek.

Program ten rozwijany jest w ramach Europejskiej Sieci Szkół dla Zdrowia w Europie, w wyniku porozumienia Światowej Organizacji Zdrowia, Rady Europy i Komisji Europejskiej, które w dalszym ciągu są włączone w sieć jako Międzynarodowa Rada Doradcza.

Organizacje, które stworzyły Europejską Sieć Szkół Promujących Zdrowie:

Światowa Organizacja Zdrowia
– Biuro Regionalne dla Europy

Rada Europy

Komisja Europejska

W dniu 23 listopada 2009 podpisano **Porozumienie o współpracy między Ministrem Edukacji Narodowej, Ministrem Zdrowia i Ministrem Sportu i Turystyki w sprawie promocji zdrowia i profilaktyki problemów dzieci i młodzieży.**

W treści Porozumienia zapisano m.in.:

- zapewnienie synergii działań z zakresu promocji zdrowia i profilaktyki problemów dzieci i młodzieży, które są realizowane przez strony porozumienia w szkołach i placówkach oraz w środowisku lokalnym, w tym podejmowanie działań na rzecz wdrażania programów promujących zdrowie, w tym programu „Szkoły dla Zdrowia Europy”;
- upowszechnianie idei sieci szkół promujących zdrowie i wynikających z niej działań na poziomie lokalnym;
- prowadzenie systemu certyfikacji szkół i placówek będących w sieci szkół promujących zdrowie.

Definicja

Szkoły Promującej Zdrowie

Szkoła Promująca Zdrowie tworzy warunki i podejmuje działania, które sprzyjają:

- dobremu samopoczuciu społeczności szkolnej,
- podejmowaniu przez członków społeczności szkolnej działań na rzecz zdrowia własnego i innych oraz tworzenia zdrowego środowiska.

Według Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) zdrowie człowieka składa się z kilku, wzajemnie ze sobą powiązanych wymiarów:

- 1. Zdrowie fizyczne** – prawidłowe funkcjonowanie organizmu, jego układów i narządów.
- 2. Zdrowie psychiczne**, a w jego obrębie zdrowie:
 - **emocjonalne** – zdolność do rozpoznawania emocji, wyrażania ich w odpowiedni sposób, umiejętność radzenia sobie ze stresem, napięciem, lękiem, depresją, agresją.
 - **umysłowe** – zdolność do logicznego, jasnego myślenia.
- 3. Zdrowie społeczne** – zdolność do nawiązywania, podtrzymywania i rozwijania prawidłowych relacji z innymi ludźmi.
- 4. Zdrowie duchowe** – u niektórych ludzi związane z wierzeniami, praktykami religijnymi, u innych osobisty zbiór zasad, zachowań i sposobów osiągania wewnętrznego spokoju i równowagi.

Główne cechy Szkoły Promującej Zdrowie:

- **edukacja zdrowotna** jako ważny element programu nauczania szkoły,
- **etos zdrowia** w szkole, to znaczy troska o dobre samopoczucie uczniów i wszystkich pracowników szkoły,
- **współdziałanie** z rodzicami i społecznością lokalną.

Cele Szkoły Promującej Zdrowie:

- kształtowanie poczucia odpowiedzialności za zdrowie każdej osoby w rodzinie i w społeczności lokalnej,
- zachęcanie do zdrowego stylu życia oraz stworzenie uczniom i pracownikom realnych i atrakcyjnych możliwości dokonywania zdrowych wyborów,
- umożliwianie uczniom rozwoju ich potencjału fizycznego, psychicznego i społecznego oraz wzmacnianie w nich poczucia własnej wartości,
- zapewnienie sprzyjającego zdrowiu środowiska do pracy i nauki,
- włączenie edukacji zdrowotnej uczniów do programu nauczania szkoły lub placówki z wykorzystaniem aktywizujących metod nauczania,
- wyposażenie uczniów w wiedzę i umiejętności niezbędne do podejmowania wyborów dla poprawy własnego zdrowia oraz tworzenia zdrowego i bezpiecznego środowiska fizycznego,
- włączenie do działań rodziców oraz do edukacji zdrowotnej służbę zdrowia.

Tworzenie Szkoły Promującej Zdrowie ze względu na szeroką (eko-holistyczną) jej koncepcję wymaga zastosowania wielu strategii wynikających z zasad promocji zdrowia i skutecznego rozwiązywania problemów.

Do wykorzystywanych przez Szkoły Promującej Zdrowie i godnych polecenia należą:

Podejście siedliskowe

oznacza, że obiektem działań w promocji zdrowia są systemy społeczne, które zmieniają się, aby promować zdrowie, a nie jednostki, które żyją w miejscu, w którym podejmowane są jedynie działania związane z promocją zdrowia.

Podejście - „od ludzi do problemu”

- Społeczność szkolna sama identyfikuje własne problemy, wybiera problemy priorytetowe i podejmuje działania prowadzące do ich rozwiązania.
- Osoby z zewnątrz wspierają te działania, lecz nie narzucają swoich programów i pomysłów.

Uczestnictwo społeczności szkolnej

- Szkołę Promującą Zdrowie tworzą przedstawiciele społeczności szkolnej sami dla siebie.
- Ważne jest aktywne uczestnictwo uczniów w działaniach szkoły promującej zdrowie tak, aby mogli czuć się współautorami podejmowanych inicjatyw oraz wsparcie i zaangażowanie przedstawicieli społeczności lokalnej.

Strategia dokonywania zmian

Tworzenie szkoły promującej zdrowie polega na wprowadzaniu wielu zmian.

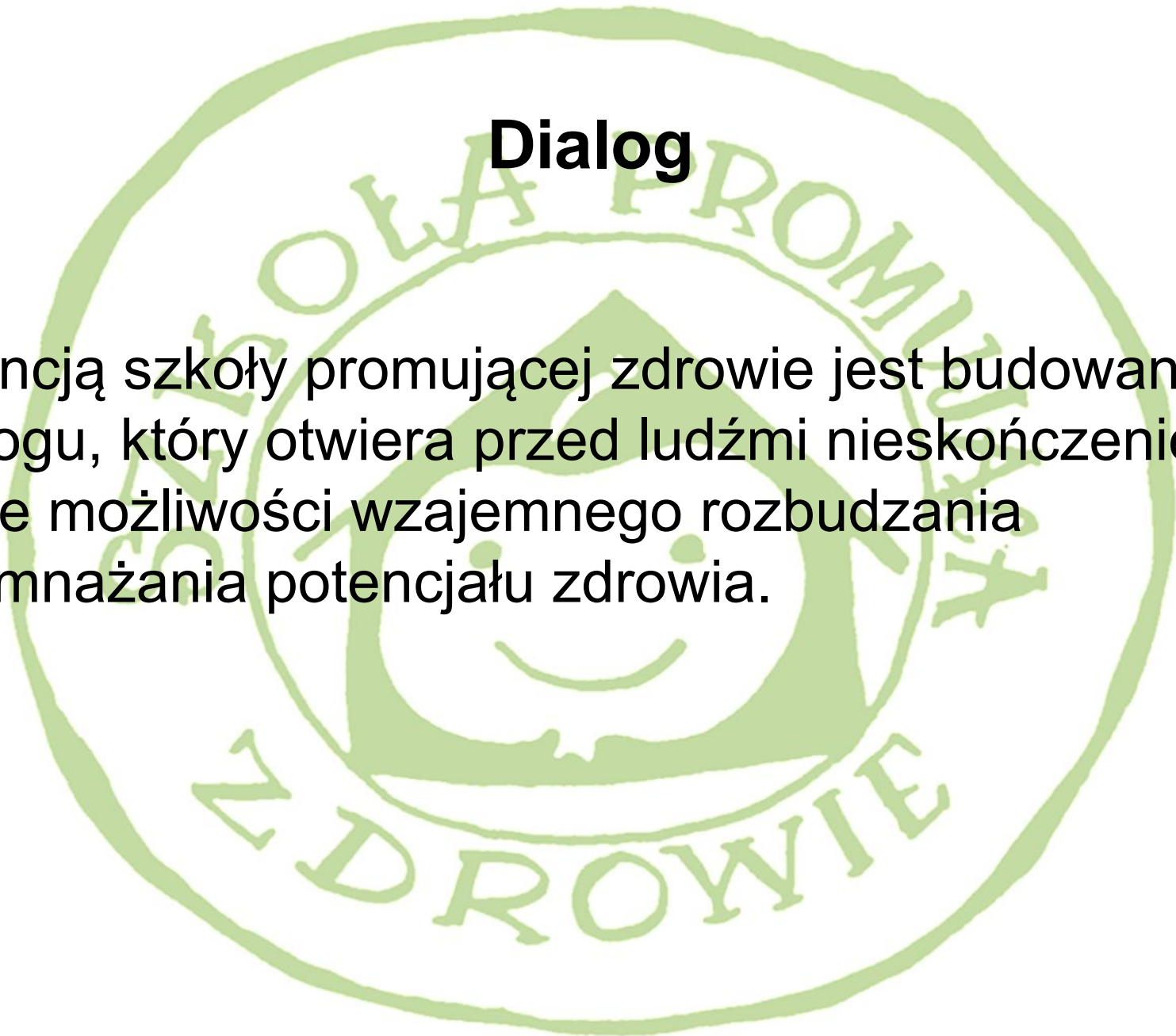
Nie jest ona sumą kilku pojedynczych innowacji (np. programów autorskich). Wprowadzane zmiany mają charakter systemowy, tzn. dotyczą wszystkich sfer funkcjonowania szkoły lub placówki, nasilają się i rozszerzają w trakcie ich trwania.

Demokratyzacja życia w szkole

polega na umożliwieniu uczniom współdecydowania o swojej szkole, klasie, o sobie i swoim zdrowiu oraz tworzeniu struktur demokratycznych w szkole, w tym poszukiwaniu nowych form pracy samorządu uczniowskiego i współpracy z rodzicami.

Dialog

Esencją szkoły promującej zdrowie jest budowanie dialogu, który otwiera przed ludźmi nieskończenie wiele możliwości wzajemnego rozbudzania i pomnażania potencjału zdrowia.

Szkoła Promująca Zdrowie to siedlisko (czyli miejsce, w którym żyje, pracuje, uczy się i bawi wielu ludzi, obowiązują w nim specyficzne normy, prawa i obowiązki), w którym społeczność szkolna:

- podejmuje wspólne działania dla poprawy swego zdrowia i samopoczucia

przez

zmianę zachowań zdrowotnych, tworzenie zdrowego środowiska fizycznego i społecznego;

- uczy się jak zdrowiej i lepiej żyć

przez

edukację zdrowotną, rozwój osobisty, społeczny, zawodowy;

- zachęca innych w swym otoczeniu, zwłaszcza rodziców, do podobnych działań

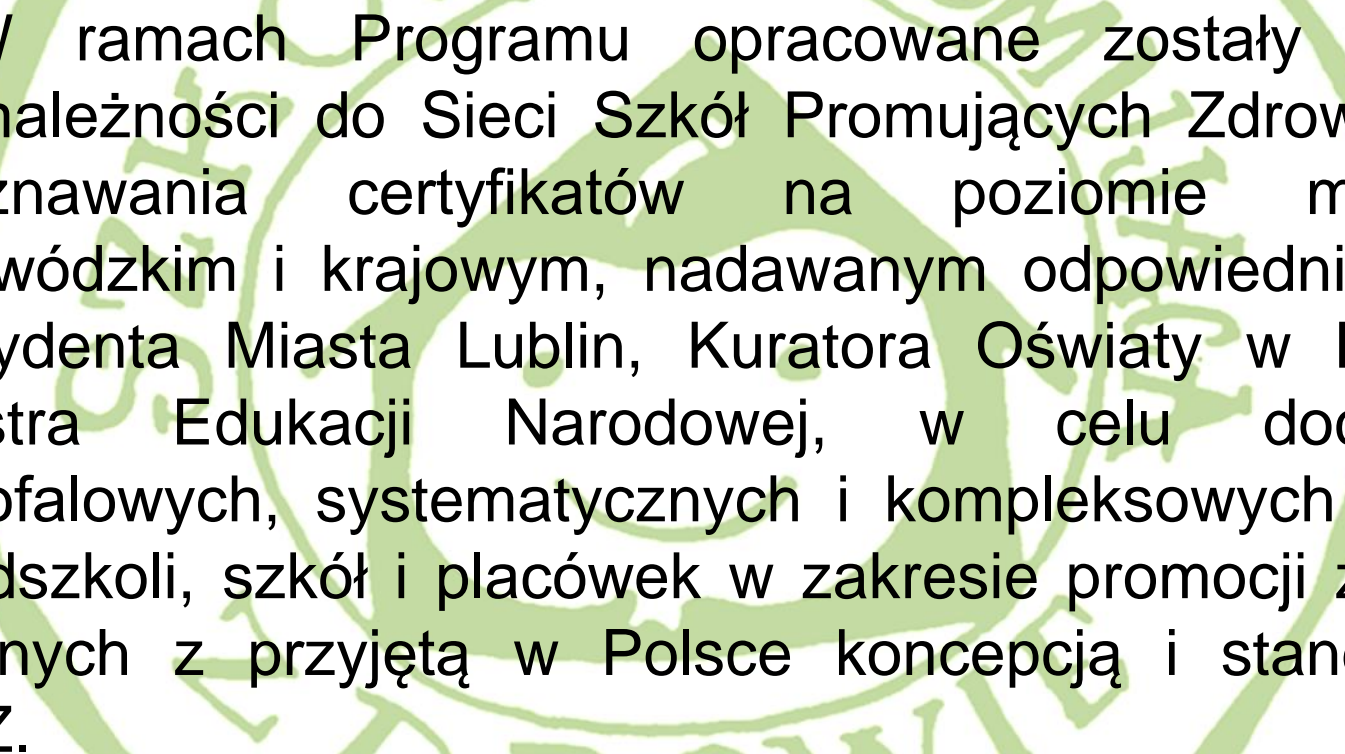
przez

otwartość i dialog, partnerstwo, współdziałanie.

Cechy odróżniające SzPZ od dotychczasowych działań na rzecz zdrowia:

- kompleksowość pracy szkoły lub placówki oraz jednomyślność, „intensyfikacja” treści poznanych w szkole przez wspierające działania rodziny i społeczeństwa;
- podejmowanie zaplanowanych, systematycznych i długotrwałych działań dostosowanych do zdiagnozowanych potrzeb (a nie akcyjnych i przypadkowych);
- realizowanie edukacji zdrowotnej z aktywnym uczestnictwem uczniów (możliwość podejmowania działań, a nie tylko zdobywania wiedzy);
- wyjście poza mury szkoły tzn. współpraca z rodzicami i przedstawicielami społeczności lokalnej w rozwiązywaniu ważnych problemów społeczności szkolnej.

Szkoła Promująca Zdrowie tworzy się na trzech wzajemnie ze sobą połączonych poziomach: klasa-szkoła-rodzice i społeczność lokalna.

W ramach Programu opracowane zostały kryteria przynależności do Sieci Szkół Promujących Zdrowie oraz przyznawania certyfikatów na poziomie miejskim, wojewódzkim i krajowym, nadawanym odpowiednio przez Prezydenta Miasta Lublin, Kuratora Oświaty w Lublinie, Ministra Edukacji Narodowej, w celu docenienia długofalowych, systematycznych i kompleksowych działań przedszkoli, szkół i placówek w zakresie promocji zdrowia, zgodnych z przyjętą w Polsce koncepcją i standardami SzPZ.

Opracowano na podstawie:
„ Jak tworzymy szkołę promującą zdrowie”,
„ SzPZ – doświadczenia 10 lat ”
Barbara Woynarowska, Maria Sokołowska
oraz materiałów Ośrodka Rozwoju Edukacji
i Kuratorium Oświaty w Lublinie

The logo is a circular emblem with a light green border. Inside the circle, the words "SZKOŁA PROMUJĄCA" are written in an arc at the top, and "ZDROWIA" is written in an arc at the bottom. In the center of the circle is a stylized green house with a white circular face that has two dots for eyes and a curved line for a smile.

Dziękuję za uwagę.

**Monika Tanikowska
Miejski Koordynator
Szkół Promujących Zdrowie
inspektor
Wydziału Oświaty i Wychowania
Urzędu Miasta Lublin**